

Kodėl nereikia bijoti Schrödingerio katino? Įvadas į kvantinę mechaniką

Julius Ruseckas

Vilniaus universiteto Teorinės fizikos ir astronomijos institutas

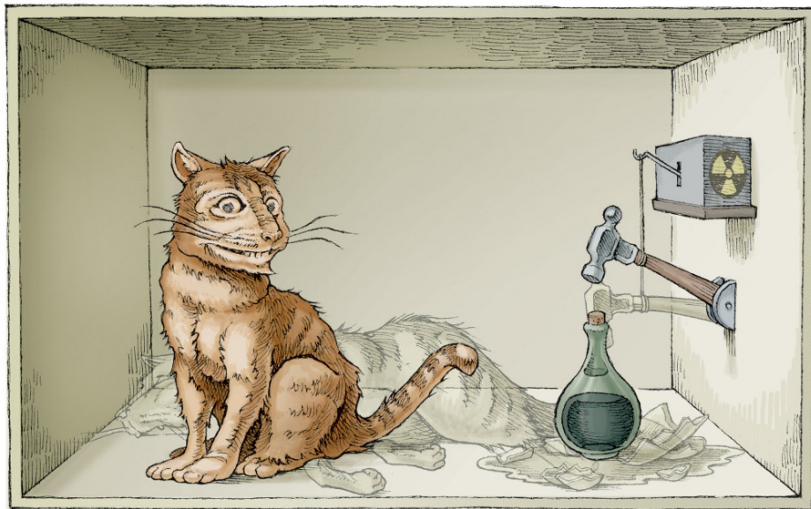
Gegužės 20, 2011

Kas tas Schrödinger'is?

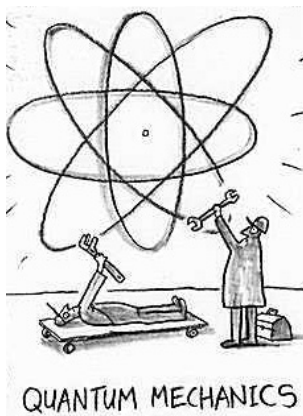

Erwin Rudolf Josef Alexander Schrödinger
1887–1961

Kas ten su tuo katinu?

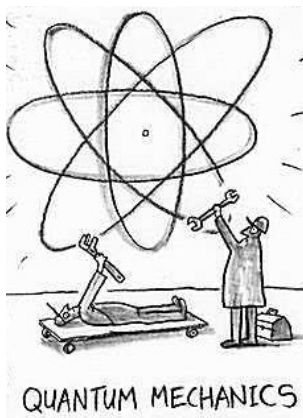

Kas yra kvantinė mechanika?

Kvantinė mechanika—tai teorija aprašanti mikroskopinių objektų judėjimą

Kas yra kvantinė mechanika?

Kvantinė mechanika—tai teorija aprašanti mikroskopinių objektų judėjimą

Ką reiškia pavadinimas “Kvantinė mechanika”?

Klausimai

Kas yra mikroskopiniai objektai?

- elektronai
- atomai
- molekulės
- Ir ne tik...

Kas yra mikroskopiniai objektai?

- elektronai
- atomai
- molekulės
- Ir ne tik...

Kokia nauda iš kvantinės mechanikos?

Kodėl kvantinė mechanika yra reikalinga?

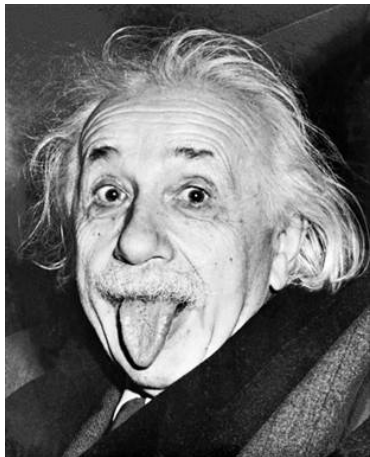
Kaip atrodo mikroskopinių objektų judėjimas?

Video

Kaip atrodo mikroskopinių objektų judėjimas?

Realus eksperimentas su elektronais

Išvados apie judėjimą

“Dievas nežaidžia kauliukais”
A. Einstein

Kai kurių matavimų rezultatai yra atsitiktiniai:
Dievas kauliukais žaidžia!

Išvados apie judėjimą

- Matavimas neišvengiamai daro įtaką mikroskopinio objekto judėjimui
- Kai kurie matavimai “trukdo” vieni kitiems

Išvados apie judėjimą

- Matavimas neišvengiamai daro įtaką mikroskopinio objekto judėjimui
- Kai kurie matavimai “trukdo” vieni kitiems

Išvados apie judėjimą

- Mikroskopinio objekto judėjimas yra šiek tiek panašus
  - ▶ ir į rutuliuko (dalelės) judėjimą
  - ▶ ir į bangos sklidimą
- Nėra analogų mūsų kasdieninėje patirtyje

Išvados apie judėjimą

- Mikroskopinio objekto judėjimas yra šiek tiek panašus
  - ▶ ir į rutuliuko (dalelės) judėjimą
  - ▶ ir į bangos sklidimą
- Nėra analogų mūsų kasdieninėje patirtyje

“Niekas nesupranta
kvantinės mechanikos”
R. P. Feynman

Ką reiškia “suprasti”?

Koks yra mokslo tikslas?

Kvantinė mechanika - tai **formalios** taisyklės, kaip reikia skaičiuoti, kad gautum teisingas prognozes.

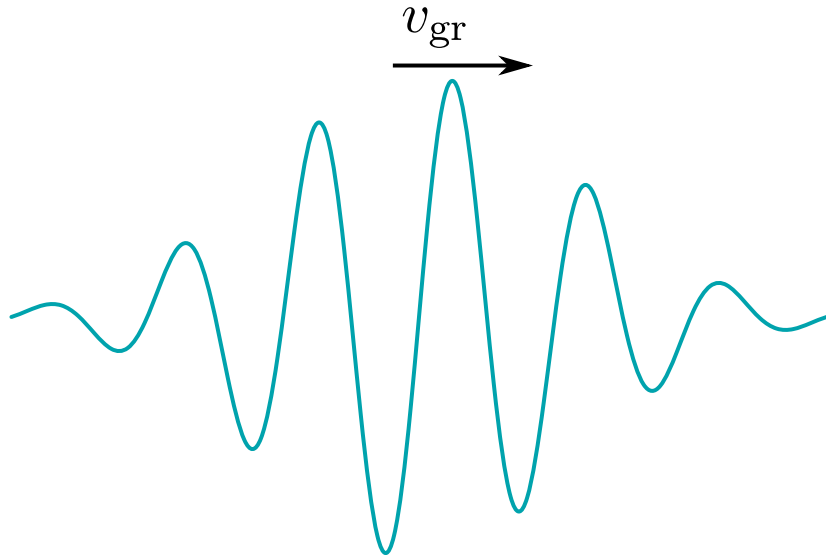
Banginės savybės

de Broglie bangos ilgis

$$\lambda = \frac{h}{mv}$$

čia $h = 6.62606896(33) \times 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}$ yra Planck'o konstanta

Išvados iš banginių savybių: neapibrėžtumo principas

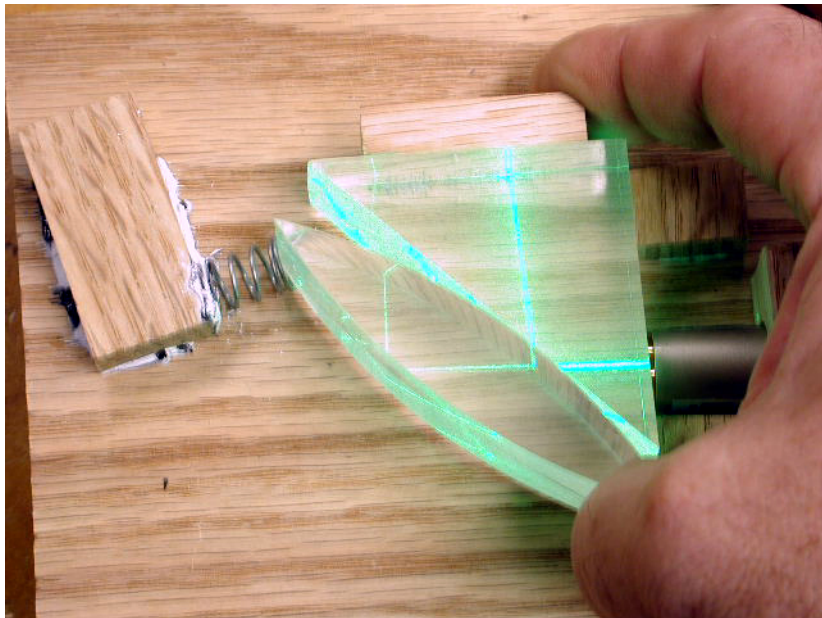

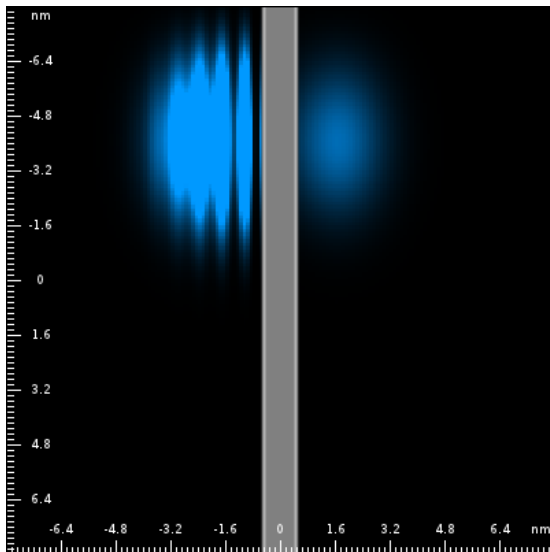
Išvados iš banginių savybių: neapibrėžtumo principas

$$\Delta x \Delta p \gtrsim h$$

Išvados iš banginių savybių: tuneliavimas

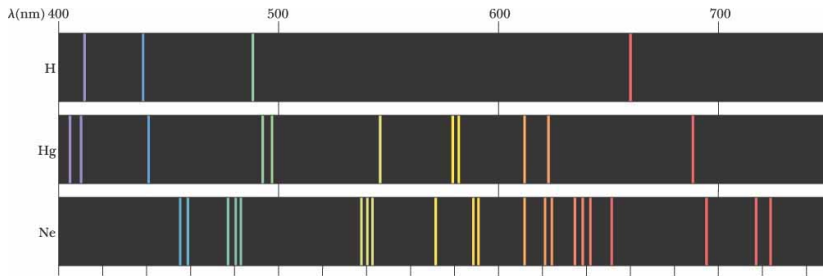
Išvados iš banginių savybių: tuneliavimas

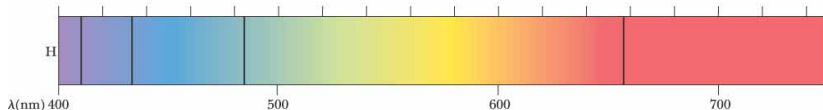
Išvados iš banginių savybių: kvantavimas

Išvados iš banginių savybių: kvantavimas

(a)

(b)

Dvi dalelės

- Ligi šiol nagrinėjome tik vieną dalelę.
Kas naujo bus, jei imsime daugiau?
- Kvantinis supynimas (entanglement)

Dvi dalelės

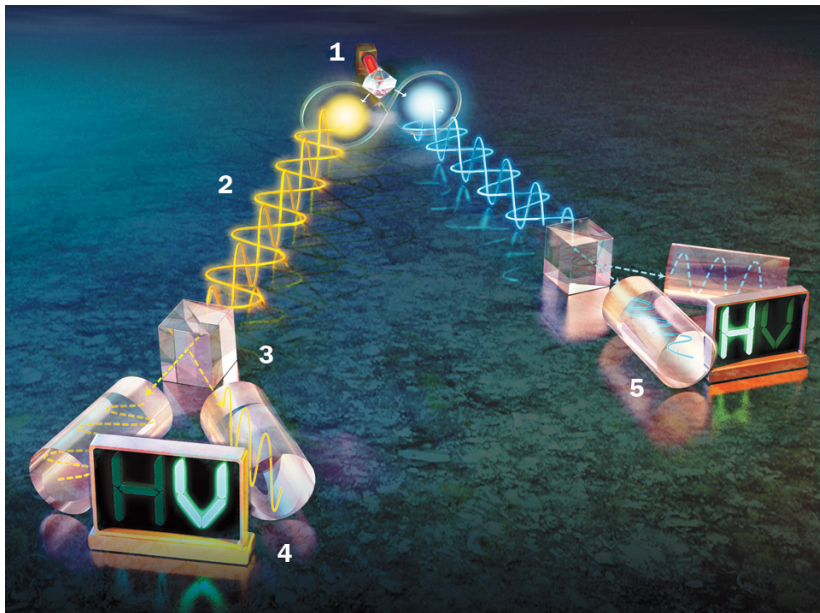
- Ligi šiol nagrinėjome tik vieną dalelę.
Kas naujo bus, jei imsime daugiau?
- Kvantinis supynimas (entanglement)

Dvi dalelės: įprasta situacija

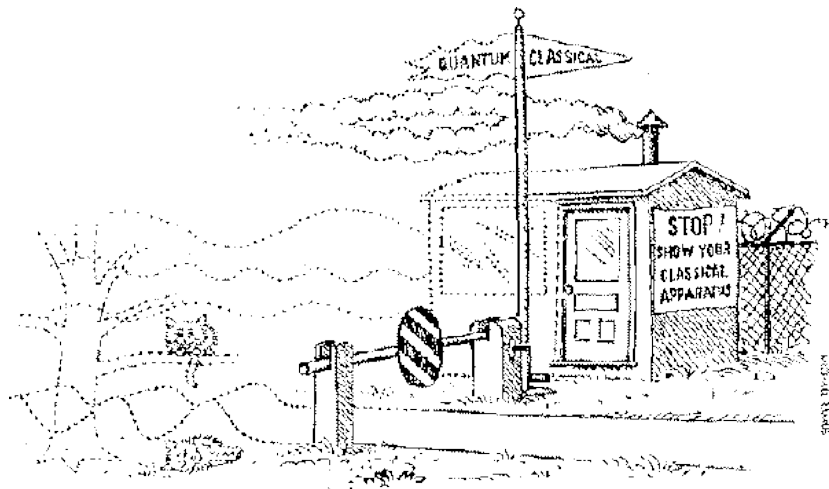

Dvi dalelės: kvantinis supynimas

Dekoherencija

Riba tarp kvantinio ir klasikinio pasaulio

Ačiū už dėmesį!